

SETMANARI IL·L·STRAT DE LITERATURA NOVAŞ Y ANUNCIŞ

Dedicat ab preferencia al desarrollo de la vida teatral de Catalunya

SURT LOS DISSAPTES

Director: **D. JOAN BRÚ SANCLEMENT**

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:
Carrer de las Cabras, 13, según:
Bussó á la escala. Despaix: de 12 á 2.

PREUS DE CADA NÚMERO:

Número corrent. . . . 0'10 Ptas.
» atrassat. . . . 0'15 »
» » pera
los no suscrits. . . . 0'20 »

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

En Barcelona. Ptas. 2 trimestre.
Fora ciutat. . » 2 »
Extranjer y
Ultramar. . » 10 l' any.

LO CATALANISME EN 1880

(NOTAS HISTORICAS) (1)

HEM vist ja l' origen y desarrollo del catalanismo en totas sas manifestacions fins arriivar á la época moderna, y 'ns trobem de plé ressenyant la reunió del primer Congrés y consecuencias derivadas de sos acorts ó de las influencias per ell exercidas.

Si la fundació de la *Academia de la llengua catalana* va ser infructosa, en cambi, foren de resultats immediats y práctichs alguns de sos demás acorts, diventse citar com á fet notable que al discutirse lo tema relatiu á la codificació del dret civil, pera la promulgació de un códich únich pera tota Espanya, la opinió unánime del Congrés se pronunciá en favor del dret especial catalá, elevantse á las Corts un document basat en excelent doctrina regional, abogant pera la conservació de las lleys particulars de las regions; y que poch mesos després, al reunirse en lo gran saló de graus de nostra universitat literaria, lo *Congrés Catalá de Jurisconsults*, las discussions de tan docte cós deliberant, estigueren basadas en los mateixos que va presentar lo *Congrés Catalanista* y los acorts presos, aixís com las conclusions aprobadas, ioren en un tot iguals á los del anterior Congrés. Es donchs verdaderament notable que dos cessos deliberants, un de popular guiat unicament per amor á Catalunya y un altre de técnic-científich, abogant per la conservació del esperit de la ciencia del dret, vinguessin á conclusions comuns; cosa es aquet fet que proba

ben á las claras la rahó que assistia al poble catalá y la que continúa assistintnos á tots los regionalistas, pera clamar y trevallar de contínuo pera l' enderrocament del sistema polítich absorbent y unitari que governa en la desgraciada nacionalitat espanyola.

Lo fet de haverse retirat de las cadiras del *Congrés*, los catalanistas comandats per la *Revisita mensual «La Renaixensa»*, (2) si be no perjudica la importancia ni la trascendencia de las resolucions presas, creyém va influir en l' ánimo de l' *Assamblea* pera anar ab més mesura en la discussió del tema que tractava de si devían alashoras fixarse ó no fixarse las tendencias del catalanisme.

En 1880 á no haver ocorregut la lamentable separació de elements que no han marxat més junts y que difícilment s' unirán may, mes que per incidents de moment y encara d' un modo poch franch, puig que únits los hem vist pero mirants sempre de reull, alashoras, dihém, lo *Congrés* haguera declarat que lo catalanisme era una idea política contraria á tot sistema centralizador y allí mateix se haguera formulat, discutit y aprobat lo programa comú, nasquent robusta la escola política catalana y no donant lloch á divisions posteriors.

(2) La publicació diaria de *La Renaixensa* es posterior á la reunió del «Primer Congrés Catalanista».—Nasqué en competencia al «*Diari Catalá*» que tenia dos anys de vida y la seva aparició fou saludada ab aplauso per tots los adversaris d' aquell Congrés, quals contraris, (apart dels obcecats partidaris de la inamovilita) ho eran totos afiliats als partits polítichs-unitaristas, com podrán comprobarho tots aquells de nostres llegidors que consultin los diaris dels mesos d' Octubre, Novembre y Desembre de 1880.

NOTA DEL AUTOR.

(1) Véigis lo número 52.

Ab una claretat de judici extraordinàriament notoria y que forma contrast ab las sessions torbulentas del bando obstructionista, la Assamblea decidí no fixar las tendencias polítiques del catalanisme deixantho pera ocaasió en que estiguessin menos excitats los ánimos y poguessin formularse los extréms angulars de las novas teorías ab tota la serenitat que la importancia de la cosa discutida 's mereixia.

Fou una resolució digna y previsor, pero tota la generositat de tal conducta fou infructuosa, la divisió era un fet y la unió un problema, problema que avuy encara se mira per las personas de caràcter verament observador com de resolució indefinida.

També acordá lo Congrés, la creació de una vasta Associació que 's ramifiqués per tot Catalunya al objecte de conrear y avivar l' amor á tot lo peculiar nostre y realisés ab lo temps lo que no s' havia més que plantejat en las sessions de la gran Assamblea popular catalana. Aquella Associació, ja hem indicat en altre capítol, que es la que va fundarse en 1882 ab lo nom de *Centre Catalá*. Tal era l' estat del Catalanisme en l' any 1880.

En successius capítols historiarem la vida de las manifestacions catalanistas fins al dia, y 'ns trovarem ja en situació de tractar assumptos de caràcter palpitant, sempre que s' en presentin en nostre horitzó.

J. S.

Teatro Catalá

UN JEPICH CANTANT VICTORIA.—Humorada en un acte y en vers escrita á corre-cuyta per los senyors S. Baró, T. Fullá, Ll. Millá, J. Asmarats y J. Burgas, estrenada en el *Circulo Literario* lo dia 23 del present.

Aquesta obreta que s' aparta del género de las que avuy corren, va tenir un brillant éxit y 's fá recomanable pera ser representada per aficionats, puig que en ella s' hi veuhen una colecció de tipos, cinch d' ells geperuts, que causan la hilaritat del públich.

En lo desempenyo, dirigit per l' actor cómich senyor Millá, hi trevallaren alguns dels autòrs junt ab la senyora Julia de las Morenas, guanyantse tots plegats molts aplausos.

Aquesta *humorada* s' ha posat ja á la venda al preu de dos rals exemplar.

A.

LOS PAPERS DE L' AUCA.—Comedia en dos actes, en prosa, original de D. Joseph Barbany (Pepet del Carril.) Estrenada la nit del 22 en lo teatro «Circo Español».

L' éxit sigué satisfactori. L' argument es senzill y ben portat, no emfarfega al espectador perque prompte endivina tot lo que ha de succuir y per aquest

motiu en la obra s' hi nota certa ingenuitat. La transacció de la beata, cap al final de l' obra, está poch justificada. Per un atach de nervis més ó menos, una dona d' aquella classe no cambia lo seu modo de ser.

L' obra s' escolta ab gust y sosté la rialla als llabis del espectaor.

Lo desempenyo sigué molt esmerat. La Srta. Llorente feu una ingénua encantadora, y cumpliren bé las senyoras Losada y Delhom, aixís com també los Srs. Rodó, Guillemany y Fages.

La concurrencia que fou molt numerosa, aplaudí sovint y varias vegadas demaná al autor que 's presentá á rebre los aplausos del públich.

Y.

PINTURA FI DE SIGLE.—Humorada en un acte y en prosa, arreglada á la escena catalana per los Srs. D. F. Dalmas y D. A. Guasch y estrenada en lo teatro Romea la nit del 24 del corrent.

Senzilla pero sumament graciosa es la producció de que doném compte. Tota la trama 's reduheix á una estratagema de que 's val cert pintor per no pagar tres trimestres de lloguer de casa. D' aixó 'n resultan escenas cómicas en las que hi juga un retrato confeccionat pel procediment de la *pintura escultural*, invenció del pintor, escenas qu'excitan continuament la hilaritat del públich.

Hi ha que advertir qu' en *Pintura fi de sigle* hi prenen part sols tres personatjes, lo que equival á dir que 'ls aficionats se la empenrán aviat pel seu compte, donchs per ells no pot ser més apropósit.

En la execució s' hi distingiren la Sra. Parrenyo, y 'ls Srs. Capdevila y Goula, 'ls quals sigueren cridats al prosceni al final de la representació lo propi que 'ls arregladors, que no 's presentaren per no trovarse en l' escenari, segons assegurá 'l Sr. Goula.

M.

LO PETÓ

Lema
 Mientras sentirse puedan en un beso
 Dos almas confundidas,

Habrà poesia.
 G. A. BECQUEL.

Sagell d' amor y amistat
 ab que 'l sentiment sagella,
 espr ssió més breua y bella
 que tú, jamay s' ha trobat.

Esclat d' amor, dols petó,
 de viu foch ratxa brunsent,
 que dintre del cor alenta
 ab febrosenca passió;

no ets explayós parlament,
 frase, paraula, ni mot...
 No essent res d' aixó, ho ets tot,
 ets un poema d' un moment.

Poema sublim, inmens, gran
 de parla may concebuda.
 ¡Ab tu deu ser la rebuda
 que en la gloria 'ls àngels fan!

Mon llabi may ha sabut
 dir, del goig, l' inmensitat,
 que he rebut quan t' he donat,
 que he sentit quan t' he rebut.

Puch dir sols, que m' he sentit
portat, de pler ab esglay,
de la ditxa en mitj l' espay,
sense horisonts, infinit;

que aquell felis instant, breu,
recordo sempre ab dolsura,
com si un rastrell de ventura
hagués deixat dintre meu;

y de goig ma ànima presa,
en falagueras visions,
sols me fa veure petons
per tot hont hi veig bellesa.

Del cel, quan espunta 'l dia,
enamora la rojor,
y es, á mos ulls, lo rubor
del bés que 'l nou sol li envia;

la brilladora rosada,
es lo plor d' agraument
que la tendra planta sent
del oreig á la besada;

l' olor del verger que encisa
y al daurat papalló atrau,
es, del bés, l' alé suau
que la flor dóna á la brisa;

lo riuhet que remoreja,
es que troba per las pradas
las violetas amagadas,
y al passar las petoneja;

aquell misteriós burgit
de quan va 'l sol á apagar-se,
es lo petó que, al trobar-se,
se fan lo dia y la nit.

Y aixis tot. Tal ilusió
lo petó ha deixat en mi;
que en tot lo que es bell, allí
tinch de trobarhi un petó.

En la escuma de la onada
que besa la platja d' or;
en lo llànguít resplandor
de la lluna platejada;

en l' obrirse las poncèllas
al primaverat matí;
en lo brill diamantí
de la llum de las estrellas;

en lo clam del oronel
dubent al niu un branquilló;
en la poesia... 'l petó
que á la terra envia 'l cel.

CONRAT ROURE.

— LAS ECONOMIAS —

- Hola, March. Cóm estém de vintyvuits?
- Mitja figa mitj rahim. Y tu, Giró?
- Trempat com sempre.
- Quina pipa gastas més salau; sembla que surti de la calaixera
- Psé... ja veurás
- Noy, portem un café.
- Voy.

—Pórtali ben calent... que necessita ardencia.

—Per qué?..

—Com que may ne prens. Cada café 'l menos 'l fas durá un mes ó per qui...

—Oh, s' ha d' estolviá molt.

—Quin carácter tens tan estrany. Es impossible pogue lligá ab tu... Prou morirás ab la boca badada com un drach...

—Ja ho has dit tu...

—Sempre ab las economías, avaro més que avaro; mesquí.. ¡rata!... Lo dia que 't mórís ja cal que 't embalsamin com una mómia que 't podrán fer servi de guardiola... Jo economisar!... Jo, l' home més derrotxadó y més generós de tota la via, lo més *currido* en los meus bons temps, 'l que ab las donas vá portarse com un galan... Vaya, ves; aprop meu nó vull que 's parli de miserias. Si 't faltan quatre duros ja ho sabs, disposa pro no 'm vinguis ab consells tocant á estolviá y molt menos tractantse de la máquina, perquè me la estimo més que á la dona: ella 'm treu de casa y ella m' hi porta. Ab aixó, vull dirte que se l' ha de cuydá tant be ó millor que una persona. ¿M' entens?

—Pro, home, de la teva á la meva paga hi ha molta diferencia; tu no tens fills y jo 'n tinch sis, ¡no més sis!...

—Vaja, March; tant es que fassis com que no fassis, que no portarás may camisa.

—Que aném cap al depósit?

—Aném. Dóm foch.

—No tinch mistos.

—Ja, ja. Fora estrany. Miquel; una capsa de cerillas.

—Bueno, alanta.

—Ja us ho fareu, ja, ja...

* * *

—Hola, Ton. Cóm estém de pressió?

—A cinch atmósferas.

—Molt be. March, demana la *placa*... Té, prenme 'l capot y la senalla. Toca 'l pito altra vegada que 'ls llimpiadors se deuen havé adormit.

Au, ves á buscé cánem, seu y óli, qu' hem de fer las estopadas y engressá tot lo *mohiment*.

—Me sembla que d' oli ab cinch kilos ne tindréu prou.

—Porta 'l que 't mano, que tants romanosos.

—Ah, té, tira 'l *bono* del *encendido* al bussó.

—Cóm está 'l foch?.. Uy, qué miseria!

—Pro, home!...

—¡Foch!

—Jo tinch de demaná que 'm separin d' aquest maquinista.

* * *

—¡March, afluixa las válvulas desseguidá; afluixalas com una reira de Deu, que no t' ho tinga de torná á dí! No comprens que si 'l gefe ho veu y 'n fa *sabedora* á la superioritat, nos donarán de baixa als dos? que no sabs que las calderas d' aquestas máquinas no poden resistir tantas atmósferas?... Passa vapor al tender, depressa que m' estás comprometent. Ditxosas economías. Sembla mentida que siguis rata fins aquest extrém.

—No tinguis por, no n' hi ha per tant.
 —Neteja l' engrallat y la cendrera, ho sents? Jo me 'n vaig á fer la copa á la cantina.
 —Ves en bon hora.

En Giró rondinant y encenent una pipa com un bujol, s' encamina tot xano xano cap á la cantina com he dit. En March, no obehint lo manat, torná á apretá las válvulas de seguretata pera tenir més vapor y estalviar carbó.

Al cap d' un quart ó aixís que en Giró 's trobava á la cantina fent broma ab las criadas y bebent l' una copa darrera l' altra, s' ou una gran detonació... ¡terrible! que fa vibrar las parets.

—¡Qu' es aixó!—Exclama esfarehit lo maquinista surtint ab una copa d' ayguardent á la má...—Oh, mal llamp, ha explotat la caldera.—Y corrent com un boig cap á la máquina, se quedá horroritzat al veure 'l cós del infelís fognista tot fet á micas y escampat per terra.

—Ves apretrant las válvulas—prosegueix ab sarcasme en Giró.—Ja has lograt la teva... fer economías... Ara sí que 'n farás forsas, avaro, rata... May més haurás de menjá...

¡¡Deu l' hagi perdonat!!—

IGNASI IGLESIAS.

Mentres partia una poma,
 á la Maria vaig dir,
 de sas parts quina volia;
 y ella 'm va contestá aixís:
 —Méngis d' ella lo que vulgui
 y 'l que li fassi més goig.
 solsament, després me guardí,
 per donarmel, lo seu cor.

J. CONANGLA FONTANILLES.

LAS CUATRE ESTACIONES

Ben vestit á tall d' artista
 al venir la primavera,
 com papelló de... conquista,
 va á aspirá l' oló encisera
 de las flors... y sa florista.

Desafiant l' ardent estiu,
 cada tarde per un ral,
 se 'n va á banyar molt joliu
 y á la florista li diu
 que del mar se 'n du la sal.

Quan arriba la tardor
 li embarga 'l cor la tristura,
 que al marcirse la verdor
 qu' engalana la Natura
 també 's marceix son amor.

Al hivern se 'n va á la torre.
 l'ont habita sa florista,
 abrigat, poruch y ab gorra...
 Y ella del cor se l' esborra
 y no logra sa conquista.

Aixís sempre ab gran fal-lera,
 nostre tipo va fent anys.
 Tardó é hivern sense ceguera
 y al tornar la primavera
 omensan los seus afanys.

MATEU SALAMELL.

L' AMERICANO

NOVELETA

(Acabament.)

—Entra, nen,—anava á dir la Roseta, pero 's. quedá ab la boca oberta, l lensant en lloch d' aquellas paraulas un crit mitj apagat.

—¡Espós méu!—murmurá cayent en los brassos d' en Quico, que la va estrenyer en los seus, ab los ulls negats de llágrimas.

—¡Papa, papa!—crídá en Francisquet.—¿Veus, mama, com t'ho deya que avuy vindria?

—Es...—pogué dir en Quico, sentint lo seu cor inundat per una emoció tan dolsa com fins allavors may coneguda.

—¡Lo nostre fill!—exclamá la Roseta.

Se 'l pujá ell á bras y l' ompli de patons.

—Entra, entra,—digué la ja en aquell instant alegre esposa, mentres ajustava la porta del carrer.—Es l' hora de dinar. ¡Cóm t' esperavam!

—Quan sápigas, Roseta meva...

—No, no vull sapiguer res... Has tornat y ja só ditxosa. Figuremnos que ha estat un somni...

—¡Un somni terrible, esposa meva!

—Pero del més bonich despertar. Un moment de ventura esborra quatre anys de penas...

¡Quina hora més deliciosa aquella! ¡Quins moments més apacibles. La quietut á fora; los arbres del hort verdejant; l' oreig movent sas tendras fullas; la llum inundant lo menjador; lo flayre apetitós de las viandas; l' alegre xerroteig del fill; las delicadas atencions de la Roseta, que sabia evadir la més petita frase que pogués despertar cap tristesa!

¡Qué agrahit y enamorat estava en Quico!

VIII

A fortuna no es de qui la busca. Pera curarme de las ambiciosas pretensions que un moment me cegaren, he necessitat quatre anys de tribulacions y de remordiments. ¡América! Bonich país, pero tant com la patria ¡may! Moltas ilusions al anarhi, molts desenganys al serhi. Gracias

que 'l que hi va 'n torni. No pot pas negarse que s' hi fan richs alguns... Pera l' home honrat la millor riquesa es lo treball. Pera qui vol treballar també trobará la América á casa. Tot lo que pot donar un banch de crédit, pot donarho un banch de fuster á qui 'l sápigas fer produhir... Será ab més fadiga... no hi fa res: ja va dirho Déu al nostre pare Adan: *Guanyarás lo pa ab la suor del teu front.*

Lo que no ha pogut evitar en Quico es lo motiu que, com si fos lo cástich de la seva calaverada, li ha quedat, y ab lo qual ja tothom l' anomena; li diuhen *L' Americano*

No obstant, ab tot y aixó es l' home més felis del mon; la Roseta es la esposa més estimada; en Francisquet lo nen més abaciat.

SIMON ALSINA Y CLOS.

DON TIBURCI

Ulls entramaliats, nas en conversació ab la barba, galtas secallonas, cós aixut y quatre rems en lloch de brassos y camas; betaquí 'ls caràcters més culminants de la seva personalitat.

Aixó en quant á la part física, puig en lo que respecta á la part moral de D. Tiburci, era cumplidor de sa paraula, bastant formal, llauger ab las donas y un si es ó no es ditxaraxero y alegre.

D' avispat ho era; sabia algunas lletras y trampejava 'l próxim ab molt salero. Además sa boca peca-dora no s' obria més que per fer la contraria als altres: era un *casca-rabiás*. Aixó li creava enemichs que 'l dissimulavan y 'l temian; per altra part, ell que 'l dissimulavan y 'l temian y aquesta á la reunió la astucia, á la laboriositat y aquesta á la paciència del xino. La gent li deya avaro.

Sempre anava sol y culterá del método, ningú haguera pogut titllarlo de desarreglat en sas cosas, ni d' haver fet may cap disbauxa; sa vida era un rellotje: los mateixos quefers á las mateixas horas, los mateixos passa-temps sempre.

Passejava 'ls dematins per l' Esplanada, presenciava 'l carregar y descarregar dels barcos, lo brujit del moll y després quan ja estava cansat de passejar solia aná á seure al Parch, hont s' entretenia com la quitxalla ab los peixos y demés aquátichs.

Aquest exercici que 'l feya diariament, constituía per ell lo millor aperitiu y era cosa ben sabuda que á las dotze en punt se posava á taula. Qui 'l servia era una criada, que 's tirava á la esquena, ó més ben dit, deixava sense contestar lo xubasco dels seus reganys y paraulas malhumoradas.

Un cop llest del dinar, se dirigia al café, ahont l' esperava un company solteró, incasable y com ell també rentista á las vellesas. Parlavan de política, d' interessos, de mals y fins de l' estació y del clima, tenian las sevas disputas y ab molta freqüencia eixia dels seus llabis la societat malehida.

Sortia d' allí D. Tiburci ab las orelles calentas y en disposició de donar un parell de toms pel Passeig de Gracia, espurnejantli 'ls ulls cada cop que li passava pel costat una bona mossa—¡Quí l' hagués vist devant del mirall arrencarse ab una pinsa 'ls pels

blanchs del bigoti!—y aixó que 'l ram de donas li mereixia sols despreci. Lo que 'l movia no era l' amor, era la crápula.

Sentat en un pedrés, feya pera entretenirse ninots ab lo bastó y no be 'l vent de marinada cap al tart humetejava l' ayre, ell tot xano xano boy desenvayant lo mocadó de cuadros que duya pel coll, se 'n anava al seu retiro.

Era, donchs, com á bon egoista amich de la profíaxia y de la higiene, y en conformitat ab aixó, deya que 'l secret de la macrobiología estava en economisar lo capital que 'ns resta de vida á la vellesa. Llástima de joventut que no tiras cendra al foch—exclamava—lo caliu dura més que la flama.

Sas ideas políticas, á l' altura dels seus sentiments, eran las conservadoras.

Ell ja ho semblava un pot de conserva.

Estalviador casi ho era un xiquet massa y tot per alló de que si visqués cent anys més y 'l papé se li amortisava y las fincas se li consumian, ell potsé 's moriria de gana.

Actiü, bellugadís é incansable, no deixava perders un sola ganga: los días de fira ja se sabia, no faltava á las paradas y era assiduo als Encants, hont feya inventari dels objectes que li faltavan: Llibres desenquadernats, eynas y ferramentas diversas, menatge de cuyna... tot, emparaulava. Era conegut de tots los drapayres y visitava totas las liquidacions.

La roba que duya casi be treya llustre; més aixó sí, en quant á tacas, ni una, consistint en la bona conservació d' aquesta sa principal ocupació. Fins feya de cusidora ¡Quin martiri pels sastres de la Boqueria, lo haverse de comprá ell una hermillá!

Lo sabater ni 'l coneixia, puig quan se li gastavan los talons s' hi posava un tros de llauna. Era fumador á mitjas: d' un cigarro 'n feya dos, y mitj partia 'ls mistos d' esca. Per postres comprava un formatge de bola que li durava tot l' any, puig se 'l menjava á raspaduras.—Si hagués pogut servirse no més que de mitj cós, ho hauria fet sens dupte.

Vivia agé de cuidados y felís en lo possible com qui vejeta, sols l' amohinava un xich lo reuma, que la vritat, ja se li feya un mal crónich. Obligacions, may las havia conegudas, enemich de la familia que creya un parásit, vivia deslligat de tothom, ó més ben dit: existía, com existeix lluny del edifici una roca estéril. Los seus disgustos passats se reduhian, á haver plorat la pérdua de un rellotje y la d' uns matalassos que se li 'n va dur una criada.

Si per desgracia alguna vegada anava á fer excursions per la montanya, ó á dinar á la fonda, deixava á mitja racció á la minyona y quan tornava, sa major gloria era poguerli dir:—Mira, avuy, filla meva, sols he gastat un ral en tot lo sant dia—y aquí li explicava punt per punt y signo per signo, tot quant havia vist y menjat.

Es inútil dir qu' era un pobre home, d' aquestos que no tenen gloria ni pena, é incapás de plorar á ningú, estava condemnat á viure y morir en l' aïslament del pária.

Lo seu carácter atrabiliari als últims de sa vida, revestí 'l tó sombrü de l' hipocondria y del misticisme. Llavors se conciliá ab l' Iglesia y feu peni-

tencia, mes hi ha qui diu que va morir com l' óliva ab l' urpa dins la llántia.

En aqueix cas no hi ha més veritat ni altre solució per ell que la parábola del Evangeli:—«La mala herba está destinada á cremar.»

JOSEPH FALP Y PLANA.

Á LA MEMORIA DE LA MEVA MARE

Que trista n' es la casa; es de dia,
 y pels sers que s' hi trovan, negra nit,
 no torba la quietut ni una paraula,
 ni de persona 's sent un breu trepitj.
 A dintre d' una cambra, pobre mare,
 agonitsa postrada en lo seu llit;
 lo seu rostre ressecli per las angoixas
 demostra quant terrible es son sufrí.
 Al seu voltant, com formantli aureola,
 per darli grat consol, hi ha quatre fills,
 quatre fills que ab sa dolsa companyia
 ajudan á la mare á ben morir.
 Quatre fills que riallers ab fició liensan
 paraulas de consol per linitü,
 que contrastan ab s' anguniosa cara
 y los seus ulls, pel plor velats y humits.
 Mes de prompte, la trista cambra queda
 ab una quietut de cementir,
 per un moment, ni sol deixa sentirse
 de la malalta 'l fatigós respir.
 Pro al seguit quatre veus á la vegada
 esclatan horrorós y trágich crit;
 lo silenci que avans allí regnava
 s' ha tornat mar de plors y de suspirs.
 Es que ja ha finida la agonia,
 volantne la seva ánima á son destí;
 es qu' en lo vuyt de las regions ethéreas
 s' hi troba ja des d' are altre esperit;
 es qu' en la terra un altre cós hi resta
 sens mohiment, tot fret y esgroguehit;
 es que per anys que visquin en la terra
 may més veuran la mare 'ls volguts fills.

Ploréu germans, ploréu; vostres plors sian
 una proba d' amor que li teniu,
 rendiu tribut al pur amor de mare,
 que es de tots los amors lo més sublim

JOSEPH ORTA.

REUS.—Lo popular drama *Las joyas de la Rosa* va ser tan ben acullit en lo «Centro Familiar» que 's feu precis sa repetició pera satisfacció dels molts que ho demanaren.

Obtingueren justos aplausos la Sra. Rovira y los senyors Gabarró, Brascó, Herrero, Mercadó, Coll, Aparicio y Salvat, al mateix temps que l' agraciada parelleta Moreno y Anguera.

Per tan bon camí segueixen sens descans, que al cap y á la fi serán degudament recompensats.

Diumenge passat se doná en la societat «Centro de Lectura» una vetllada literaria musical en conmemoració al primer de Maig de 1859, dia de sa fundació; confiantse ua quadro al expert llapis del jove D. Emili Bolart, en que constesin los noms dels socis de fundació, lo qual ha complet molt aïrosament. Ll. S.

CALDAS DE MONTBUY.—Diumenge, dia 16, se posà en escena en lo teatro del Cassino Caldense lo sainete *L' estudiant màgich* y la comedia *Croquis del natural*.

Lo primer, no va satisfer molt á la concurrencia.

No aixís la segona, que á mes de ser boniqueta, va surtir bastant ben interpretada, distingintshi los joves Coll, Estadella y Arquès.

Llástima que aquesta companyia no tingui un director de debó, puig com ara tots volen serho y ningú n sap prou, no surten las comedias tal com deurien.

G. X.

MASNOU.—En lo Centre Catòlich, diumenge á la nit, se verificá una funció dramática, qual programa consistia, en lo drama *Lo puntal de la casa* y la divertida pessa *Un afayta clatells*, produccions escrites expressament per societats catòlicas. En lo desempenyo s' hi distingiren tots los aficionats que hi prengueren part, especialment los Srs. Fernandez, Torrus, Maresma, Bosch y Pagés.

Nostre aplauso al Centre Catòlich perque posa sovint en escena produccions catalanas.

En lo Centre Coral s' está formant un nou coro, lo qual té en estudi alguna de las composicions del immortal Clavé.

J. P.

SANT MARTÍ DE PROVENSALES.—La companyia Regional Martinense doná diumenge passat, altre de sas aplaudidas funcions en lo teatro del Foment Martinese, baix l' acertada direcció de D. Ramón Barril.

Se posá en escena lo popular drama, *Clarís*, que obtingué un desempenyo acabadissim, premiat ab continous aplausos. L' estudiós jove Sr. Blassi acertá perfectament lo tipó del protagonista y secundaren discretament los Srs. Mans, Cusidó, Oliveras, Calvet y Pinalga. La funció acabá ab la divertida comedia *Ensenyansa superior* que també valgué molts aplausos á tots quants hi prengueren part.

En l' Ateneo Provensalense se posá en escena la bonica balada *Lo lliri d' aygua*, en la que s' hi distingí especialment la nena Carbonell.

J.

TEATROS LOCALES

PRINCIPAL.—La representació de la ópera *Lucia di Lamermoor* sortí regulareta. La Sra. Boronat estigué bastant acertada, fentse aplaudir en diferents passatjes, lo propi que 'l tenor Sr. De Marchi.

Los demés intérpretes y 'ls coros, passables.

Lo Sra. Boronat, lo dia del seu benefici, cantá la *Traviata* y en lo tercer intermedi 'l rondó de la *Lucia* que li valgué molts aplausos y una pluja de coronas y de flors que ompliren tota la escena.

Dimars debutá la primera tiple Sra. Cepeda, cantant *Lucrecia Borgia* en unió d' en Massini. Lo célebre tenor lográ ab aquesta ópera una verdadera ovació. En lo *racconto* del primer acte, en lo terceto del tercer, en la romansa de Mercadante que cantá en lo quart, sempre s' elevá á una altura considerable com á cantant y com á artista.

La Sra. Cepeda ha tornat á la escena després d' haver estat retirada d' ella durant alguns anys y si be ja no conserva las brillants facultats que tots li recordém, encare va tenir rasgos brillants é inspiracions de verdadera artista. Inútil dir que va ser molt aplaudida.

Los demés executants y lo mestre Pomé, varen fer tot quant varen sapiguerhi.

LICEO.—Dissapte passat obri de nou sas portas lo Gran Teatro ab la ópera *Gioconda*. Funcionant en nostra ciutat duas companyias d' ópera, lo qual no sol sucsehir gayre sovint, existian certs temors de que 's promogués algún esbalot y per aquest motiu, com acos-

tuma á passar quan hi ha tals presentiments, lo teatro s' ompli.

Pero 'ls qu' esperavan que hi hagués *maror*, s' emportaren xasco, donchs la representació arrivá á felis terme sense ulteriors conseqüencias.

Ja en lo prelüdi y en lo coro de introducció s' hi notá la experta mà del mestre Mancinelli, de qui tants bons recorts guardavam.

La Sra. Gabbi, coneguda ja de nostre públich, desempenyá la part de protagonista, fentse aplaudir per sa veu extensa y per lo carácter dramàtic que imprimi á la seva part.

Al Sr. Moretti, que tan aplaudit havia sigut en altra temporada, se li renovaren los aplausos, lo propi que á las Sras. Borlinetto y Zawner. Debutaren lo barítono Pessina y 'l baix Fiegna 'ls quals foren ben rebuts.

Los coros be, lo mestre Mancinelli superior.

Dijous se cantá *La Sonàmbula* ab bon éxit.

CIRCO.—La companyia d' opereta italiana, veient sens dubte que 'ls negocis no li anavan prou be, ha plegat lo ram.

La última obra que 'ns va donar á conèixer va ser la opereta *Li-Li*, de la que sols s' en donaren duas representacions.

Está vist qu' aquest teatro té molt mala sombra.

ROMEA.—La última obra estrenada, és *Pintura fi de sigle*, humorada en un acte de la que parlém en la secció de «Teatro Catalá».

Se prepara la *rèprise* de varias obras qu' han obtingut molt éxit en anteriors temporadas.

NOVETATS.—Aquesta setmana s' ha reproduhit la comedia de Feliu y Codina, *La Dolorès*, que tant ha agradat al públich. També s' ha reproduhit, redphida á dos actes, la comedia catalana *Lo cós del delicté*.

TIVOLI.—*El Siglo que viene*, es una sarsuela original dels Srs. Ramos Carrion y Coello, música del mestre Caballero, qu' havia sigut estrenada molts anys endarrera pels bufos Arderius.

No cal dir, donchs ja ho ha dit tothom, que tal producció es sols un pretext pera presentar al públich, ab enluhernaments de llum Drumont, algunas decoracions vistosas, un bon número de trajos capritxosos.... y una colecció de pantorrillas que no hi ha més que mirar.

Ab tot, algunas escenas resultan xistosas y ben desarrolladas, acreditant la marca de fábrica, Ramos Carrion.

Com á quadros que resultan, cal citar, l' Alcássar del Temps, la Bodega, la Passatje de la Moda, lo Concert y 'l quadro final. Lo del Teatro resulta insustancial, y 'l del Bássar del Siglo, un anunci massa *fi de sigle*.... que vé.

Los trajos son tots notables, distingintse los que llueix lo cós de ball al final de cada acte.

En resúm: *El Siglo que viene*, com á obra literaria, es poca cosa; com á espectacle, resulta brillant.

En quant á la part musical, conté alguns números bastant notables.

La execució en general, bona. Aplausos, bastants; sobretot en las coplas que canta en Colomer.

Sembla que tindréu espectacle per dias.

ELDORADO.—La sarsuela *Las caras de la justicia*, darrerament estrenada, ha obtingut un bon exit. La obreta resulta bastant graciosa, y per més que l' argument no ofereix gran novetat, conté algunas escenas ben trovadas que varen ser molt del gust del públich.

La música del Mtre. Nieto, es agradable, sobre-surtint dos dúos y un sexteto que s' hagué de repetir.

Per aquesta setmana estava anunciat l' estreno de la humorada lírica *Veinte mujeres por barba!* ó *El fin de los mormones*.

Itém més. La Empresa ha contractat sols pera deu funcions, á la original artista nort-americana, Miss Ida Fuller, qu' executa la *Danza serpentina*.

Aquesta artista vé precedida de gran fama.

LABRUGUERA.

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

á favor de

DON EDUARD MOLLA

S'agraiheixen vivament las adhesions rebudas per aquest humanitari acte, tant de particulars com de diferents Societats, suplicant á aquestas com á las que de sitjin suscriureshi, se 'ls agrahirá procurin activar sas en regas.

En lo próxim número continuaré la publicació de la llista de suscripció.

Ab l' objecte de facilitar l' entrega de cantitats, queda oberta la admisió en los punts següents: Societat «Niu Guerrer»; Ampla, 59, 1.er—Arxiu de Bonnin Germans; Passatge Madoz, 5, 3.er, 2.ª—Rellojería dels Srs. Grau y Barrau; Carders, 3.—Rellojería de Joseph Mullor; Baixada de la Presó, 8.—Imprempta de Simón Alsina; Muntaner, 10.—Y en nostra Administració; Cabras, 13, 2.^{on}, 1.^a

La setmana passada ocupavan lo lloch de preferéncia en lo «Saló Parés» varis quadros al oli del jove y notable pintor Sr. Raurich, entre 'ls que cridava l' atenció lo titolat «La Verge de la llacuna», per la valentia de color, entonació justa y gran destresa en la factura.

Dit quadro obtingué premi en la última exposició celebrada á Madrid.

Diumenge passat al vespre la distingida Societat «La Florida» celebrá una vetllada en la que que tots quants hi prengueren part foren molt aplaudits per la numerosa concurréncia que omplia 'l local.

Diumenge passat en lo Palau de Bellas Arts tingué lloch la repartició de premis del Certámen que la Associació Juventut Católica, acostuma á celebrar cada any. La festa resultá important com de costum.

Tenim lo gust de comunicar á nostres lectors que repartirém en lo folletí la bonica humorada *Pintura i de sigle*, arreglada per los Srs. Guasch y Dalmaes, de quin estreno doném compte en la secció de «Teatro Catalá» del present número. En vista del éxit obtingut per dita obra comensarém á repartirla tan bon punt acabi *La dona y la baylerina*, comedia que s' está repartint actualment.

Lo dia 13 del mes entrant s'estrenará en lo Casino Provensalense, la companyia que dirigeix Alejandro Sanjénis. Estrenará lo drama en tres actes y en vers, *Filla y mare*, original del jove autor Don Joan Ribas.

També próximament s' estrenará en lo teatro del Centre Catalá de Sans, un drama en tres actes, titolat *Crápula ó Lo mal exemple* original de don Emili Boix.

En lo próxim número 66 corresponent al 13 de maig, se publicaré la composició *La Mosca* premiada en lo *Sisé Concurs*.

Seguidament se publicarán las bases que deurán regir pera lo *Séptim Concurs*.

En la vehina població de Badalona s' está formant una societat baix lo nom de *Roca y Pi* que promet ésser molt important. Actualment la llista de socis s' aproxima al número de doscents.

La setmana passada morí en aquesta ciutat don Eduard Torres, director coreogràfic que sigué de diferents teatros, entre ells del Liceo y Principal.

Havía obtingut també grans ovacions com á primer bailarí tant aquí Espanya com á América.

Era germá del popular barítono de sarsuela catalana Domingo Torres.

E P. D.

Hem rebut un exemplar de la humorada cómica *Un gepich cantant victoria*, de quin estreno doném compte en altre lloch del present número.

Gracias als autors per l' envió.

ANAGRAMAS

I
—Perqué guardas eix tot, Güell,
dins del tot? Vés que hi fa nosa?
—Es que 'l guardo per la Rosa
pera montarli un anell.

FRANCESC JEREZ.

II
Passant lo bon senyor tot
per un dels carrers del Clot
li van donar per un ral
una cana de total.

UN POM D' ESCALA.

Las solucions en lo próxim número.

AVIS

Queda establert lo regalo de costum entre 'ls senyors que envihin las solucions.

Solucions als Enigmas insertats en lo número 63.

XARADA I.—*Set-ma-na-ri*.

II.—*Gra-no-llers*.

INTRINGULIS.—*Ases*.

MUDANSA I.—*Carina-Canari*.

II.—*Capa-copa*.

GEROGLIFICH.—*Per fondo sola mar*.

Varen rebre's ab las solucions exactas 17 plechs baix l' ordre següent:

1. Artur de la torra; 2. M. T. O; 3. Carlos Grifell; 4. Bernat Sils; 5. Noy Rubo; 6. Juli Torres; 7. Joan Mari Codina; 8. Cintet Barrera y Cargol; 9. B. Rujaca; 10. Armando de Dorda; 11. Un esquilat; 12. Ruiz Muriel; 13. Manuel Fosch; 14. Mr. Fugon; 15. Joseph Fages y Cubinya; 16. Manuel Campanya; 17. P. Rovellat.

Verificat lo sorteig resulta afavorit lo plech firmat per Armando de Dorda per haver sortit lo número 40.

Correspondencia

A Tetus, M. Casals, Carlets Rigalt, Noy Bufo, Un esquilat, Martí Rovira, Dos Aixerits, Joseph M. C. Cassador de ratas, Y. A. A., Manuel Campanya, Joseph Grau Llones, A. Pi. S., Abelardo Llubiola y Francisco Tous: no va prou bé.

Jaume Molins. Bonaventura Argall, Mr. Eugon. Cinto Armando de Dorda, Joseph Pages Cubinya, Joan Mari Codina, P. Rovellat, Antón Puyal, J. C. C., Pepet dels Ous, B. Rujaca, Cintet Barrera y Cargol y Joseph Coll: anirá alguna cosa.

N. Camprubi, no 'ns convenen tals opinions.—Un Llegidor, gracias per lo que 'ns comunica.—N. Teodora, es molt gastat.—Pere Peugrós, se veu massa.—F. Cometarell, es poca cosa.—J. alemany, rebut, anirá.—Paper Paperer: no ho eran totas.—Enrich Riera: van bé, ja 'l tenim.—Sisquet del full: hi ha disposició, veurém en altra cosa.—R. F.: sigué equivocació de faixa.—J. Conangla Fontanilles: admesas.—Manuel Espunya: aniran alguns.—Joseph Pujadas Truch: admes, va millor cada treball per separat y a una sola cara.—Joan Roca, preferim altre género.—Hostafrancu, anirá.—Mar Mari, retóquil de nou y veurém.—M. Miró Garces, nos plau son interés, gracias.—J. P. La Bisbal y F. R., Val's, carta pel corr u.—Sabataret del Poble Sec, interinament la guardarem per publicar.—J. T. R. admesa.—A. Busquets Punset, aniran algunas.—Joseph Anseram, si, aquets no ga.re.—J. Escachs y V., serviran.—J. M. Moutfort, no disposavam d' espay, mil gracias.—Isidor Martinez, en cartera.—Anton Galcerán, presentí'l treball y veurém.—N. Rus, consideri l'espay y las atencions.—J. Mallofré, no es publicable per l' assumpto.—Joseph Giriti, girishi.—Manuel Alarons, vost'én sab, practiquis forsa.—Matias Romeu no 's pot llegir, es un enigma.—Andreu Esteve, anirá.

Imp. Muntaner 40.—BARCELONA